

MARKA
DOĞU MARMARA
KALKINMA AJANSI

T.C.
SANAYİ VE
TEKNOLOJİ BAKANLIĞI

Milli Teknoloji, Güçlü Sanayi Hamlesi Yolunda Sanayimizin Geleceği: Sorunlar ve Çözüm Önerileri Sonuç Raporu

KOCAELİ

Kasım 2018

KOCAELİ SAKARYA DÜZCE BOLU YALOVA

www.marka.org.tr

Milli Teknoloji Güçlü Sanayi Hamlesi Yolunda Sanayimizin Geleceği / Sorunlar ve Çözüm Önerileri / Kocaeli Raporu

30 Kasım 2018

Milli Teknoloji Güçlü Sanayi Hamlesi Yolunda Sanayimizin Geleceği / Sorunlar ve Çözüm Önerileri / Kocaeli Raporu

İçindekiler Tablosu

GİRİŞ	3
KATILIMCILAR:	4
TOPLANTI DEĞERLENDİRMESİ:.....	5
SANAYİCİLERİN SORUNLARI VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ.....	6
FİNANSMANA ERİŞİM	6
BEŞERİ SERMAYE	6
KURUMSAL YAPILANMA	7
FİZİKİ ALTYAPI	7
ULUSAL VE ULUSLARARASI PAZARA ERİŞİM VE TUTUNMA	7
ÜRETİM MALİYETLERİ	8
DEVLET DESTEKLERİ	9
KALİTE VE MARKALAŞMA	11
PROFESYONEL DANIŞMANLIK GEREKSİNİMİ	12
SONUÇ.....	13
EK-1: KATILIMCI LİSTESİ	14

Giriş

Toplantı Konusu : Yeni Ekonomi Programı kapsamında “Milli Teknoloji, Güçlü Sanayi Hamlesi Yolunda Sanayimizin Geleceği: Sorunlar ve Çözüm Önerileri”.

Toplantı Tarihi : 30.11.2018 / Cuma

Toplantı Yeri : Kocaeli Sanayi Odası Konferans Salonu

Toplantı Yönetimi : Kocaeli Üniversitesi Teknoloji Fakültesi Öğretim Üyesi /

Prof. Dr. Engin ÖZDEMİR

FOTOĞRAF 1: TOPLANTI AÇIŞ KONUŞMASI

Toplantı, Ajans Genel Sekreteri Dr. Mustafa ÇÖPOĞLU'nun açış konuşmaları ile başlamıştır. Açış konuşmaları sonrasında Ajans Planlama, Programlama ve Koordinasyon Birimi uzmanı Fatma AVŞAR tarafından Yeni Ekonomi Programı ve toplantı içeriğine dair bilgilendirme sunumu gerçekleştirilmiştir.

Toplantı moderasyonu Kamu Üniversite Sanayi İşbirliği Platformu İl Koordinatörü ve Kocaeli Üniversitesi Teknoloji Fakültesi Öğretim Üyesi Prof. Dr. Engin ÖZDEMİR tarafından gerçekleştirilmiştir. Toplantıda 11 sorun alanından 5'er tanesinin önceliklendirilmesi istenmiş, tüm katılımcılar kendilerine dağıtılan formlarda tercihlerini belirtmiştir. Bu önceliklendirme sonucunda sorun alanları aşağıdaki puanları almıştır:

TABLO 1: TEMA PUANLARI

Sıra	Sorun Alanı	Aldığı Puan
1	Finansmana Erişim	24
2	Beşeri Sermaye	11
3	Kurumsal Yapılanma	9
4	Fiziki Altyapı	2
5	Ulusal ve Uluslararası Pazara Erişim ve Tutunma	29
6	Üretim Maliyetleri	21

7	Devlet Destekleri	27
8	Kalite ve Markalaşma	19
9	Profesyonel Danışmanlık Gereksinimi	3
10	Mevzuata Dair Sorunlar	13
11	Ekonomik Belirsizlik	14

Katılımcılar:

Toplantıya Kocaeli Üniversitesi Rektör Yardımcısı Prof.Dr.Nilgün FIĞLALI, Kocaeli Sanayi Odası Başkanı Ayhan ZEYTİNOĞLU, Kocaeli Ticaret Odası Başkan Vekili Volkan YILMAZ, Kocaeli Sanayi ve Teknoloji İl Müdürü İlhan AYDIN, Doğu Marmara Kalkınma Ajansı Genel Sekreteri Dr. Mustafa ÇÖPOĞLU olmak üzere ilin protokol temsilcileri ile sanayi temsilcileri katılım sağladı. Katılımcıların profili kurumlara göre incelendiğinde 5'i kamu kurumu, 4'ü akademi, 10'u Teknoloji Geliştirme Bölgesi/TTO, 6'sı OSB, 15'i oda / borsa / işadami derneği / STK, 1'i özel sektör temsilcisidir. Toplantıya 29 kurumdan 41 temsilci katılım sağlamıştır. Toplantı Katılımcı listesi EK-1'de verilmiştir.

FOTOĞRAF 2: TOPLANTIDAN KATILIMCILARI

Toplantı Değerlendirmesi:

30 Kasım 2018'de Kocaeli Sanayi Odası Konferans Salonunda düzenlenen toplantı esnasında Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı tarafından önceden belirlenen ve Ajansa gönderilen 11 ana başlık üzerinden anket çalışması katılımcılara uygulanmıştır. Katılımcıların oylaması esas alınarak aşağıdaki 5 ana başlık önceliklendirilmiştir.

- Ulusal ve Uluslararası Pazara Erişim ve Tutunma
- Devlet Destekleri
- Finansmana Erişim
- Üretim Maliyetleri
- Kalite Markalaşma

FOTOĞRAF 3: TOPLANTI KATILIMCILARI

Toplantı 2 ana oturum şeklinde gerçekleştirilmiştir. Oturumlarda moderatör eliyle öncelikli seçilen ilk 3 başlık birinci oturumda ve diğer 2 başlık ikinci oturumda katılımcıların görüş ve değerlendirmelerine sunulmuştur.

İşbu raporun ikinci bölümünde "Sanayicilerin Sorunları ve Çözüm Önerileri" isimli toplantı dökümü başlıklar bazında kategorize edilerek raporlanmıştır. Toplantı boyunca katılımcılar kendi oyları ile önceliklendirilen başlıkların yanında, verilen tüm temaların birbirleri ile ilişkili olduğu ve birçoğunun bütünlük değerlendirilerek sorun ve çözüm önerilebileceğini belirtmişlerdir. Ayrıca ve özellikle toplantıya konu olan 11 başlığa üniversite ve sanayi ilişkisinin de eklenmesi gerektiği katılımcılar tarafından vurgulanmıştır. Bu ilişki içerisindeki tüm paydaşların sanayi odaklı karar alma sürecine dahil olması gerekmektedir.

Sanayicilerin Sorunları ve Çözüm Önerileri

Finansmana Erişim

- ✘ Sorun: Türkiye’de finansman eksikliği ve finansmana erişimde önemli engeller bulunmaktadır.
- ☞ Çözüm Önerisi: Finansmana ve kit kaynaklara erişimin etkin bir şekilde planlanması gerekmektedir.
- ☞ Çözüm Önerisi: Finansmana erişim kolaylığını sağlamak için fiziksel altyapı ve kurumsal yapılanmaya önem verilmesi gerekmektedir.
- ✘ Sorun: Finansmana erişim konusunda özellikle KOBİ’lerin araştırma/ bilgiye ulaşma konusunda eksikliği bulunmaktadır.
- ☞ Çözüm Önerisi: KOBİ’leri finansmana erişim konusunda bilgilendirecek, tüm ilgili kurum ve kuruluşları kapsayan ortak platformlar oluşturulmalıdır.
- ✘ Sorun: Finansmana erişim konusunda problemler her zaman dile getirilmekte ancak kalıcı çözümler üretilmemektedir.
- ✘ Sorun: Bankalar, pek çok firma finansmana erişebilsin diye yurt dışından aldıkları kredileri kullandıklarından sıkıntı yaşamaktadır.
- ☞ Çözüm Önerisi: Bankalar kredi verirken katma değerli ve teknolojik ürün üreten projeleri önceliklendirerek desteklemelidir.

Konuya İlişkin Değerlendirmeler:

Kocaeli Sanayi Odası Yönetim Kurulu Başkanı, ihracatla ilgili politikalarda Merkez Bankası’nın döviz kurunu izlemesi gerektiği, reel efektif döviz kurunun 100’e çıkmasını engelleyecek yönde ve yine bu hususta sanayiciyi koruyacak tedbirlerin alınmasının hayati olduğunu dile getirmiştir.

Beşeri Sermaye

Konuya İlişkin Değerlendirmeler:

Sanayide ara eleman sıkıntısı bulunmakta fakat üniversitelerde buna ilişkin yeterli yönlendirme yapılamamaktadır. Öğrenciler genellikle kısa sürede ve en kolay şekilde mezun olma isteği ile eğitime başlamaktadır. Mezuniyet sonrasında ise diploması olan fakat işsiz bir genç nüfus kitlesi açığa çıkmaktadır. Bu durumun önüne geçilmesi için sektörleri harekete geçirecek bir destek programı yapılması gereklidir.

Türkiye’de eğitim sisteminin üretemediği vasıflı eleman sorunu yaşanmaktadır. Mezunlar uzun yıllar dil dersi alıp İngilizce konuşamamaktadır. Yabancı dil eğitimi için harcanan bu vaktin analiz edilip, değerlendirilmesi gerekmektedir. Ülkede dil öğretimi ve öğreniminde başarılı olmak zordur. Bunun yanında yazılım dillerinin de öğretilmesinde sorunlar mevcuttur.

Türkiye mevcut dönemde, dünyada faiz oranları yüksek ülkelerden biri konumunda olup finansmana erişimin kolay olduğundan bahsetmek mümkün değildir.

Firmalarımızda, başlangıcından sonuna değin, proje sürecini yürütecek, organize edebilecek, birçok tarafı bir araya getirebilecek niteliklere haiz, lider mevcudunda ve yetiştirilmesinde eksikler mevcuttur.

İMES OSB'nin MARKA ile gerçekleştirdiği ve değerlendirme sürecinde olan "İleri Uygulamalı Mühendislik Mükemmeliyet Merkezi Projesi" ile nitelikli ara eleman açığının giderilmesi hedeflenmektedir. Bu proje kapsamında, Kalkınma Bankası bir fizibilite raporu hazırlamaktadır. Mükemmeliyet merkezinde, yüksek teknolojlili makine ve yazılımlar yer alacaktır. Proje 2 meslek lisesi ile birlikte yürütülecek ve ilgili meslek liselerinden öğrenciler bu proje kapsamında yetiştirilecektir. Katma değeri yüksek ürün üretimi, Ar-Ge, inovasyon konuları kalkınma ile birebir ilintili olduğundan destek programlarının buna göre düzenlemesinin daha faydalı olacaktır.

Kurumsal Yapılanma

Konuya İlişkin Değerlendirmeler:

Ülkemizde firmaların sadece bir kısmı dünyaya daha geniş perspektiften bakarken; kalan çok daha büyük bir kısmı küresel olgulara kapalı durumdadır. Bu hususun aşılmasında en önemli çözüm kurumsal yapılanmanın istenen düzeyde gerçekleştirilmesidir. Bu süreç kümelenme ve iş birliği çalışmalarını da tetikleyecektir. Teknoloji tedarikçileri ile sanayici arasında iş birliği kuracak çalışmalar da verimliliği arttıracaktır.

Fiziki Altyapı

Konuya İlişkin Değerlendirmeler:

TÜBİTAK'ın Gebze'de 8.500 dönüm üzerine kurulmuş ileri teknolojlili araştırmalara imkan sağlayan 4 bin kişilik kampüsü bulunmakta sanayiciler Ar-Ge problemleri ile ilgili yardım ve ücretsiz mühendislik desteği alabilmektedir.

Ulusal ve Uluslararası Pazara Erişim ve Tutunma

- ✘ Sorun: Uluslararası pazara erişim hususunda, yurtdışında Türkiye'nin ürünlerine yönelik tedarik süreci, malların kalitesi konusundaki önyargı ve negatif imaj sorunu gibi engeller öne çıkmaktadır.
- ↪ Çözüm Önerisi: Türkiye'nin dış ticaret konusunda nitelikli insan kaynağı yetiştirmesi ve AB'nin taraf olduğu Serbest Ticaret Anlaşmalarına da ayrıca taraf olması gerekmektedir.
- ✘ Sorun: KOBİ'lerin yeterli ihracat yapamamasında, hedef pazarları tanımama ve nihai müşteriye ulaşamama gibi öncelikli sorunları mevcuttur.
- ↪ Çözüm Önerisi: KOBİ'lerin ciddi pazar araştırmaları yapması, uluslararası kuruluşların vermiş olduğu raporlara hakim olması ve hangi bölgelerde elindeki mallarla fiyat ve kalite konusunda rekabet edilebileceği hususunda vizyon kazanması gerekmektedir.
- ✘ Sorun: Firmaların ihracat yapmak için gerekli uluslararası belgelendirmeleri eksik olmakta ve firma temsilcileri vize alımı konusunda problemler yaşamaktadır.
- ↪ Çözüm Önerisi: Dış ticaret yapan firma sahipleri için vize ve benzeri prosedürlerin azaltılması ve bu konularda bazı ayrıcalıklar getirilmesi faydalı olacaktır.
- ✘ Sorun: Özellikle KOBİ'ler arada referansları yoksa uluslararası pazara erişim konusunda yurt dışındaki firmalarla iletişim kurma, ilk teması sağlama ile ilgili aksaklıklar yaşanabilmektedir.

- ↪ Çözüm Önerisi: Yurt dışında yer alan Türk Ticaret Merkezlerinin daha etkin kullanılmasıyla uluslararası pazara daha kolay erişim sağlanabilir.
- ↪ Çözüm Önerisi: Gelişen ekonomilerin firma yapısı incelendiğinde, üretim alanlarına göre hub (merkez) oluşturdukları; yurt dışına açılma, yurt dışında üretim yapma ve marka değer kazanma hususunda daha rekabetçi oldukları gözlemlenmektedir. Hem ülke ekonomisine hem de yurt dışı pazarlara erişim konusunda firmaların yurt dışında yatırım-üretim yapmaları teşvik edilebilir.

Konuya İlişkin Değerlendirmeler:

COSME Programı kapsamında İMES Makine İhtisas OSB ile KOSGEB'in ortak dijital bir platform oluşturacağı belirtilmiştir. Bu platform, uluslararası pazarlarda firmaların yer almasını böylelikle, firmaların erişilebilir olmasını hedeflemektedir.

Türkiye'nin hangi ülkelere ihracat yapabileceği üzerine güncel çalışmaların yapılması gerekmektedir. Uzak Doğu pazarında rekabet etmek zor görünmekte olup ülkemizin ihracat oranında en büyük pay Avrupa'ya aittir. Kuzey ve Güney Amerika'nın dünya pazarındaki payı 1/3'tür ve pazar çeşitliliğini artırmak adına Türkiye'nin de Amerika pazarını hedeflemesi önem teşkil etmektedir.

2030 yılında dünyadaki orta sınıf vatandaşların 2/3 oranında Asyalılardan oluşacağı öngörülmektedir. Bu öngörü, ticaretin Asya kıtasında yoğunlaşacağını göstermekte, dış hedef pazarlar hususunda bu bölgelere ağırlık verilmesi durumunu ortaya çıkarmaktadır. Orta sınıfın alım gücüne tekabül etmesi sebebiyle Çin ve Hindistan'ın çoğunluğunun orta sınıf olmasının yaratacağı yeni durum titizlikle incelenmeli; nihai ürün ya da ara mal tüketiminin artmasına ilişkin projeksiyonlar yapılmalı ve Uzak Doğu piyasasında Türkiye'nin rol almasının olasılığı üzerine odaklanılmalıdır.

Türk firmalarının teknoloji ve üretimle ilgili büyük problemleri olmayıp, mühendislik projelerini başarıyla yürütmektedir. Ana problem strateji, ölçek, iş birliği ve ürünlerin pazarlanması konularında yaşanmaktadır. Ölçeğini büyütme için Türkiye'nin Endonezya ve Pakistan gibi yüksek nüfuslu ülkeler ile iş birliği yapması gerekmektedir.

Dünyada, Türkiye İhracatçılar Meclisi (TİM) tarafından kurulan 8 adet ticaret merkezi bulunmaktadır. Yeterince etkin kullanılmayan bu merkezlere yönelik en büyük eleştiri merkezlerde yer alan uzmanlardan yeterli yönlendirme alınamamasıdır. Herhangi bir aracıya veya referansa ihtiyaç duymadan, tüm sanayicilerin ihtiyaç duyduğu bilgiye ulaşabilmesi ve/veya koordinasyon desteğini kolaylıkla sağlayabilmesi gerekmektedir.

Üretim Maliyetleri

- ✘ Sorun: Üretim maliyetlerinin yüksek olmasından dolayı uluslararası pazarlarda rekabet etmek zorlaşmaktadır.
- ↪ Çözüm Önerisi: Üretilen ürünlerin maliyetlerinin düşürülmesi için hem hammadde hem de ara mal ithalatının azaltılması ve bunların tarafımızca üretilmesi önem arz etmektedir. Bu noktada, kümelenme önemli bir model olup ilgili üründe hammadde yetersizliği konusunda da çözüm olacaktır. Hangi malların üretiminde hangi ithal girdileri kullandığımız konusunda veri bankası hazırlanmalı ve ithal alanlardan üretim yapılmalıdır.

Devlet Destekleri

- ✘ Sorun: Devlet tarafından verilen desteklerin toplam oluşturduğu etki ve verimliliği ölçülememektedir.
- ☞ Çözüm Önerisi: Desteklerin etki alanlarının ölçülebilmesi için devlet destekleri tasarımı ve verilmesi süreci titizlikle ve daha belirgin koşullara göre verilmelidir. Bu sayede kıt kaynaklar daha verimli bir şekilde kullanılabilir.
- ✘ Sorun: KOBİ'ler devlet destekleri hakkında yeterince bilgi sahibi olamamaktadır.
- ☞ Çözüm Önerisi: Kalkınma ajansları vasıtasıyla KOBİ'lerin bilgilendirilmesi daha etkin sağlanabilir.
Ayrıca, Kocaeli Sanayi Odası'nın Sanayi Destek Merkezi (SADEM) adlı projesi örnek olarak incelenebilir.
- ✘ Sorun: Devlet desteklerinde (özellikle KOSGEB) çok sık değişiklik yapılmakta, bu değişiklikler takip edilememekte ve karışıklıklara yol açmaktadır.
- ☞ Çözüm Önerisi: Devlet desteklerinin uzun dönemler halinde devam etmesi, AB desteklerinde olduğu üzere belirli bir dönem verimli planlanması ve köklü bir hale gelmesi karışıklıkları önleyebilir.
- ✘ Sorun: Devlet desteklerinin farklı kurumlar tarafından farklı başlıklar altında verilmesi KOBİ'ler için karışıklık yaratmakta, firmaların ihtiyaçları olan desteğe başvurmalarının ve yararlanmalarının önüne geçmektedir.
- ☞ Çözüm Önerisi: Devlet desteklerinin verildiği kurumlarda görev yapanların KOBİ'leri ziyaret ederek onları bilgilendirmesi ve ihtiyaç duydukları alanlara yönlendirmesiyle uygun desteği almaları sağlanabilir.
- ✘ Sorun: Devlet desteklerinin genel başlıklara sahip olması sebebiyle KOBİ'ler kendilerine uygun çağrılara başvurma konusunda tereddüt etmektedir.
- ☞ Çözüm Önerisi: Desteklerin sektörlere göre kategorize edilme suretiyle KOBİ'ler başvurabilecekleri uygun çağrılarını daha kolay seçebilir.
- ✘ Sorun: Firmaların farklı kurumların desteklerine yönelik çağrılar hakkında duyuruları takip etme gerekliliği başvuru sürecini zorlaştırmaktadır.
- ☞ Çözüm Önerisi: Tüm duyurular ve başvurular tek bir on-line portal üzerinden yönetilebilir.
- ☞ Çözüm Önerisi: Yeni bir online platform oluşturmak yerine bu soruna istinaden e-devlet internet sayfası ve uygulaması kullanılabilir.
- ☞ Çözüm Önerisi: Her firmada bir ya da birkaç çalışanın destekler konusuna tahsis edilmesi ve bu konuda uzmanlaşmaları başvuru sürecini kolaylaştırabilir.
- ✘ Sorun: Destek hakkı kazanan firmalara ödemelerin geç yapılması çeşitli güçlükler sebep olmaktadır.
- ☞ Çözüm Önerisi: Desteklerin ödemesinin hızlandırılması yaşanan problemleri ortadan kaldıracaktır.
- ✘ Sorun: Devlet desteklerinin duyurularını içeren e-postalar kategorize edilmeden farklı sektörlerde yer alan firmaların olduğu gruplara gönderildiği için ilgili e-postalar gözden kaçmaktadır.
- ☞ Çözüm Önerisi: Gerekli kategorizasyon yapılarak e-postalar ilgili firmalara ulaştırılıp değerlendirme süreci kolaylaştırılabilir.

- ✘ Sorun: Kümelenme odaklı devlet desteklerinden Kocaeli ili potansiyeli yeterince yararlanamamaktadır.
- Çözüm Önerisi: Kocaeli'de firmaların kümelenme faaliyetlerine ağırlık verilebilir, böylece alınacak kümelenme destekleriyle mevcut nitelikli yığınların başarılı kümelere dönüşmesi sağlanabilir.
- ✘ Sorun: Mevcut desteklerin etkisi yeterince ölçülememekte ve desteklerin somut çıktıları ortaya koyulamamaktadır.
- Çözüm Önerisi: Firmaların destekler sonucu ne kadar büyüdüğü, Ar-Ge ve inovasyon seviyelerindeki gelişme belirli performans göstergeleri bazında izlenebilir.

Konuya İlişkin Değerlendirmeler:

Ülke genelinde fiziki altyapıya verilen desteklerin gündemden kalkması, katma değerli ve teknolojik ürünlere yatırımların yapılması ile ekonomik gelişmeye katkıda bulunulması önerilmiştir. Cari açığın kapanması için üretimin artırılması gerekliliği vurgulanmıştır.

Ülke genelinde verilen desteklerin niteliğinden ziyade destek verme nosyonuna odaklanılmış bir süreç yaşandığı üzerinde durulmuş, buna istinaden KOSGEB'in girişimcilik eğitimleri vasıtasıyla 2500 kuaförün açılmasını desteklemesi örneği verilmiştir. Mevcut dönemde ise desteklerin sektör bazlı ve daha orantılı bir dağılım ile yapılması ihtiyacı doğmuştur.

Mali desteklerin ödenmesi hususunda yapılan tartışmada KOSGEB yetkilisi ödeme hızının personel yapısıyla ilgili olduğunu belirtmiştir. KOSGEB Kocaeli Müdürlüğünde bu konuda sıkıntı yaşanmadığı, ödemelerin bir ay içerisinde yapıldığına yönelik açıklama yapılmıştır. Ödemeler bir aydan daha uzun bir sürede yapıldığında ise bu durumun il müdürlüğü tarafından sorgulandığı belirtilmiştir.

Devlet desteklerinin değişmesine yönelik olarak, bu değişimlerin devlet desteklerinin yapılan işleri tanımlama fonksiyonuna engel olabilmektedir. Önceki dönemlerde verilen kümelenme desteğinin katkısıyla Türkiye'de kümelenme hareketi başlamıştır. Belirli bir kavramsal çerçeveye oturan desteklerde kullanılan tanımların kullanımlarının oturması ve geliştirilebilmesi için destek temalarının sürekli olarak değişmemesi gerekmektedir.

Öğretim üyelerinin proje bazlı olarak yararlanabileceği birçok destek bulunmaktadır ancak tüm akademisyenlerin bunların farkında olduğunu söylemek mümkün değildir. Destekler hakkında bilgisi olanlar ve ilgi duyanlar takip etmeye devam etmektedir. Desteklerin bilinirliğinin ve yararlanılmasının yaygınlaştırılması için duyuru ve tanıtım faaliyetlerinin artırılması gerekmektedir.

Desteklerden yararlanma konusunda alternatif bir kanal da AB programlarıdır. Bununla ilgili olarak Ufuk2020 (Horizon2020) altında 22 program ve 365 güncel başlık bulunmaktadır. Ulusal destek programlarında olduğu gibi burada da çeşitlilik destekleri takip etmeyi zorlaştırmaktadır. Bunun yanında, AB'nin alanında iyi olduğu konulardan biri desteklerin planlanması konusudur. 2020'ye kadar açılacak tüm çağrılar ve başvuru takvimi önceden yayınlanarak muhtemel yararlanıcılar bilgilendirilmektedir. Türkiye'de de buna benzer bir sistemin hayata geçirilmesi faydalı olacaktır.

Devlet desteklerinin yönlendirilmesinde yalın ve hızlı bir şekilde katma değer üretebilecek yapılara ağırlık verilmesi gerekmektedir.

İyi bir yazılım ile, destek veren ve destek arayan kurumlar ortak bir veri tabanı ile bir araya getirilmelidir. Hangi desteğin kime uygun olduğu daha açık şekilde belirlenmeli, ayrıca oluşturulacak veri tabanının üçüncü şahısların eline geçmemesi için yazılımın güvenliği de sağlanmalıdır.

Kalite ve Markalaşma

- ✘ Sorun: Sanayiye yönelik üretim yapan ve uluslararası alanda tanınan yeterince Türk markası bulunmamaktadır.
- ↪ Çözüm Önerisi: Devletin katma değer konusunda öne çıkan sayılı firmalar seçilerek bu firmaların ürünlerinden dünya çapında markalar yaratmaya yönelik destek mekanizmaları tasarlaması gerekmektedir. Üretime dayalı politika ve stratejiler geliştirilmesi gerekmektedir.
- ✘ Sorun: Bir yan sanayi şehri olan Kocaeli’de, yan sanayi anlamında dahi marka değeri taşıyan firma sayısı çok azdır.
- ↪ Çözüm Önerisi: Bir markalaşma modeli olarak “yan sanayi ürünlerinde markalaşmak” seçilebilir. Bu konuda öncelikli olarak AR-GE’ye odaklanmak gerekmektedir. Yan sanayimizi destekleyecek tedarikçileri geliştirecek destek mekanizmaları tasarlanmalıdır.
- ✘ Sorun: Nitelikli insan kaynağı konusunda yaşanan yetersizlikler markalaşma önünde bir engel oluşturmaktadır.
- ↪ Çözüm önerisi: KOBİ’lerin kapalı ve içe dönük çalışma sistemlerini güncelleyerek şeffaflık, dışa açılma ve çeşitlenme mantığı ile hareket edebilecek insan kaynağı yetiştirilmesi gerekmektedir.
- ✘ Sorun: KOBİ’lerin ve yeni ürün ortaya çıkarıcıların patent alma ve telif tescili yaptırma konusunda isteksizlikleri, çekinceleri mevcuttur.
- ↪ Çözüm Önerisi: Üreticilerin, ürünlerinin kopyalanması konusundaki temel çekinceleri giderilmeli ve buna yönelik bilinçlendirme faaliyetleri gerçekleştirilmelidir.
- ✘ Sorun: KOBİ’ler firmaları hakkında geleceğe yönelik olumlu düşüncelere sahip olmadıkları için markalaşma yolunda adım atamamaktadırlar.
- ↪ Çözüm Önerisi: KOBİ’ler dünya markası olma hayaliyle faaliyetlerini yürütebilirse markalaşma için de gelişmeler sağlanabilir.

Konuya İlişkin Değerlendirmeler:

Kamu eliyle öncelikli olarak üretimi tam merkeze koyacak stratejiler ve eylem planları üretilmelidir. KOBİ’lerin en büyük sorunu hayallerinin olmamasıdır. Bu sebeple firmalardan marka çıkması zor görülmektedir.

Türkiye’de markalaşma eksikliğinin altında yatan sebeplerden biri de sanayicilerin Ar-Ge ve Ur-Ge çalışmaları olduğu halde patent alma konusunda tereddüt yaşamalarıdır. Ürünlerinin kopyalanmasından çekinen bu sanayiciler uluslararası pazara erişimde zorluk yaşamaktadır. Dünyaya açılmak ise patent ve akabinde marka sahibi olunmasıyla mümkün görünmektedir.

Profesyonel Danışmanlık Gereksinimi

Konuya İlişkin Değerlendirmeler:

Danışmanlık konusuna en çok devlet desteklerine başvuru esnasında proje yazımı aşamasında ihtiyaç duyulmaktadır. Kocaeli Üniversitesi Teknoloji Transfer Ofisi ve Kocaeli Sanayi Odası bünyesindeki Doğu Marmara Avrupa Birliği İş Geliştirme Merkezi (ABİGEM) danışmanlık işini başarılı bir şekilde yürütmektedir. Ancak, Kocaeli’de danışmanlık şirketlerinin sayısı yeterli değildir. Proje yazabilecek danışman yetiştirmek için destek verilebilir (Örneğin; TÜBİTAK’ın böyle bir desteği vardır).

Profesyonel danışmanlık, kafa karışıklıklarını gidermek açısından en önemli husus olarak görünmektedir. Proje başvuru dosyalarında yazarların neredeyse birbirinin kopyası olduğu ve işletme sahibinin dahi içinde ne yazdığına tam olarak hakim olmadığı proje başvuru dosyaları kurumlara gelebilmektedir. Bu sebeple proje tasarlanması ve yazılması konusunda profesyonelleşme gerekmektedir. KOSGEB gibi destek sağlayan kurumlarda 2-3 yılda bir yeni programların eklenmesi, işlevsel olmayanların ise programdan çıkartılmasına yönelik bir çalışma yapılmaktadır. Süreç henüz oluşum aşamasında olduğundan hem sistem yerleştirilmeye hem de kurumların amacına uygun destekler vermesi ile ilgili uygulamalar oluşturulmaya çalışılmaktadır.

Sonuç

30 Kasım 2018 tarihinde Kocaeli Sanayi Odası Konferans Salonunda gerçekleşen Milli Teknoloji, Güçlü Sanayi Hamlesi Yolunda Sanayimizin Geleceği: Sorunlar ve Çözüm Önerileri başlıklı toplantıda öne çıkan başlıklar Ulusal ve Uluslararası Pazara Erişim ve Tutunma, Finansmana Erişim, Kalite ve Markalaşma, Devlet Destekleri ve Üretim Maliyetleri olmuştur. Bu başlıklar odağa alınarak Kocaeli'nin kamu kurumu, özel sektör, akademi, sivil toplum sahalarından önde gelen temsilcileri bir araya gelerek sorun tespitlerini ve bunlara getirdikleri çözüm önerilerini birlikte değerlendirmişlerdir.

Toplantıda ülkemizin sanayi üssü olmasının verdiği güç ve sorumluluk yanında, uluslararası pazarlara açılma oranının yüksekliği dolayısı ile küresel anlamda eşlenikleri ile rekabet edebilecek düzeyde bir Kocaeli sanayi tahayyülü ile ilgili sorunlar dile getirilmiştir.

Markalaşma kavramının nihai ürün/hizmet ile sınırlı olmadığı; yan sanayide de markalaşma gerektiği ve Kocaeli'nin belirli gereklilikler sağlandığında dünya ölçeğinde yan sanayi markalarına yenilerini ekleyebileceği; üretimin yerleştirilmesinin yanında gelişmiş piyasalarda üretim yapan uluslararasılaşmış firmalarımızın varlığının gerekliliği; sanayi-akademi-kamu üçlü sarmalının birbirini besleyen, güçlendiren yapıda sağlam işbirliği temellerine oturtulması gerekliliği; KOBİ'ler de kurumsallaşmanın sağlanması ile daha uzun ömürlü firma yapısının elde edileceği; devlet desteklerinin bütünleşik, odaklı ve tüm destek sağlayan kurumların sinerji oluşturması ile daha doğru ve etkin kullanılabileceği vb. gibi somut öneriler dile getirilmiştir.

Toplantıda gerek icrai kurum temsilcileri gerekse sanayi temsilcilerinin bir arada olması karşılıklı iletişim kurulmasını sağlayarak toplantıyı daha verimli hale getirmiştir. Ayrıca toplantı esnasında bahse konu alanlarda, ilgililer görev/sorumlulukları, varsa gerçekleştirdikleri projeler hakkında bilgi vermek suretiyle katkı sağlamışlardır.

Katılımcılar devletimizin planlama yaklaşımının son yıllarda yerelden merkeze bilgi, sorun-görüş alış-verişi sağlanarak yapılmasının önemine vurgu yapmış ve bu toplantıya katılım sağlamaktan dolayı duydukları memnuniyeti belirtmişlerdir. Geçmişte merkezi kurumlar tarafından hazırlanan politikaların yerelden herhangi bir talep/görüş alınmadan illerde uygulamaya konulmasının verimli olmadığı, artık üniversiteler, sanayiciler ve diğer yerel aktörlerle birlikte katılımcı bir süreç işletilmekte olduğu vurgulanmıştır. Katılımcı planlama yaklaşımı ile devlet tarafından çıkarılan düzenlemelerde sahiplenme düzeyinin yükseldiği, adaptasyon ve uygulama kolaylığının sağlandığı belirtilmiştir.

EK-1: Katılımcı Listesi

Sıra	Kurum	Ünvan	Katılımcı Adı
1	Kocaeli Üniversitesi	Rektör Yardımcısı	Prof. Dr. Nilgün FİĞLALİ
2	Kocaeli Sanayi Odası	Başkan	Ayhan ZEYTİNOĞLU
3	Kocaeli Sanayi ve Teknoloji İl Müdürlüğü	İl Müdürü	İlhan AYDIN
4	Kocaeli Sanayi ve Teknoloji İl Müdürlüğü	Uzman	Mehmet TİZAR
5	Kocaeli Sanayi Odası	Genel Sekreter	Mehmet TURABİ
6	Kocaeli Sanayi Odası	Genel Sekreter Yardımcısı	Elif BİLGİSU
7	Kocaeli Ticaret Odası	Başkan Vekili	Volkan YILMAZ
8	Kocaeli Ticaret Odası	Personel	Oğuz ÇAĞIL
9	Gebze Ticaret Odası	Genel Sekreter Yardımcısı	Kenan COŞKUNÇELEBİ
10	Körfez Ticaret Odası	Genel Sekreter	Berat NAS
11	Körfez Ticaret Odası	İhracat Komisyonu Başkanı	Recep DURUL
12	Kocaeli Üniversitesi	KÜSİ İl Koordinatörü	Prof. Dr. Engin ÖZDEMİR
13	Kocaeli Üniversitesi Teknoloji Geliştirme Bölgesi	Personel	Ahmet ŞEN
14	Kocaeli Üniversitesi Teknoloji Geliştirme Bölgesi	Personel	Bahar TÜRKAN
15	Kocaeli Üniversitesi Teknoloji Geliştirme Bölgesi	Personel	Kıymet EŞİYOK
16	Kocaeli Üniversitesi Teknoloji Geliştirme Bölgesi	İş Geliştirme Uzmanı	Yıldız ÖZ
17	Kocaeli Üniversitesi Teknoloji Transfer Ofisi	Girişimcilik ve Şirketleşme Takım Lideri	Alican OFLAZ
18	Kocaeli Üniversitesi Teknoloji Transfer Ofisi		Esra OFLAZ
19	Gebze Teknik Üniversitesi	Uzman	Alkan KOÇ
20	Gebze Teknik Üniversitesi Teknoloji Transfer Ofisi A.Ş.	Müdür	Vedat GÜÇLER
21	TÜBİTAK Marmara Teknoloji Geliştirme Bölgesi	TTO Koordinatörü	Deniz YAYLA
22	KOSGEB Kocaeli Müdürlüğü	Müdür	İbrahim USTAÖMER
23	KOSGEB OSB Müdürlüğü (Gebze)	Müdür	Hakan DEMİRCİ
24	TÜBİTAK BİLGEM	İş Geliştirme Başkan Yardımcısı	Orhan MURATOĞLU
25	TÜMSİAD Kocaeli Şubesi	Genel Sekreter	Özkan NAZ
26	TÜMSİAD Kocaeli Şubesi	Yönetim Kurulu Üyesi	Vural AYVAZ
27	Kocaeli Esnaf ve Sanatkarlar Odası	Başkan Yardımcısı	Kadir DURMUŞ
28	Kocaeli Deniz Ticaret Odası Şubesi	Yönetim Kurulu Başkan Yardımcısı	Can ÖZGÜLENÇ
29	Tüm Atık ve Çevre Yönetimi Derneği (TAYÇED)	Personel	M. Fatih ÇALIŞKAN
30	GOSB Teknoloji Geliştirme Bölgesi	Personel	Aylin ÖTÜN
31	Muallimköy Teknoloji Geliştirme Bölgesi	Birim Yöneticisi	Tuba ÖZTEPE
32	Girişimci İşadamları Vakfı	Yetkili	Selçuk ÖZDOĞAN
33	Girişimci İşadamları Vakfı	Yetkili	Bülent TAŞLI
34	Kocaeli Arslanbey OSB	Bölge Müdürü	Eyüp AKYÜZ

35	Kocaeli-Gebze VI (İMES) Makine İhtisas OSB	Başkan	İrfan KÜÇÜKAY
36	Kocaeli-Gebze VI (İMES) Makine İhtisas OSB	Personel	Onur KESİCİ
37	TOSB Otomotiv Yan Sanayi İhtisas OSB	Bölge Müdür Yardımcısı	Recep PEHLİVANLAR
38	TOSB Otomotiv Yan Sanayi İhtisas OSB	Personel	Orhan HATİP
39	Kocaeli Gebze Plastikçiler OSB	Personel	Mehmet KIRBAŞ
40	İZAYDAŞ	Personel	Onur ULUDAĞ
41	Şimşekdent Ağız ve Diş Sağlığı Polikliniği	Yetkili	Ahmet E. ŞİMŞEK